

KUMPPANUUS- PÖYDÄT

Lahden kaupunki
Sivistyksen palvelualue
Osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikkö

LAHDEN KAUPUNGIN KUMPPANUUSPÖYTIEN TOIMINTASUUNNITELMA

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	2
1 KUMPPANUUSPÖYTIEN TOIMINNAN LÄHTÖKOHDAT	2
1.1 Arvopohja ja toimintaa ohjaavat linjaukset	3
1.2 Kulttuuri- ja paikallisidentiteetti	4
2 KUMPPANUUSPÖYTIEN TAVOITTEET JA TEHTÄVÄT	5
2.1 Kumppanuuspöytien visio	6
2.2 Vuoden 2023 päätavoitteet	6
2.3 Toiminnan painopisteet	6
2.4 Lausuntojen ja kannanottojen antaminen	7
2.5 Alueellinen yhteistyö	8
2.6 Lähidemokratian kehittäminen Lahden kaupungissa	8
3 TOIMINNAN SUUNNITTELU JA JÄRJESTÄMINEN	9
3.1 Kumppanuuspöytien tehtävien toteuttaminen	9
3.2 Toiminnan hallinnointi ja koordinointi	9
3.3 Toiminnasta tiedottaminen ja viestintä	9
3.4 Tapahtumien ja tilaisuuksien järjestäminen sekä niiden mahdollistaminen	10
4 YHTEISTYÖ	11
4.1 Yhteistyö palvelu- ja vastuualueiden sekä toimielinten kanssa	11
4.2 Yhteistyöstä toisen ja kolmannen sektorin kanssa.....	11
4.3 Yritysyhteistyö.....	11
4.4 Muut yhteistyötahot	12
5 MÄÄRÄRAHA JA TALouden KÄYTTÖSUUNNITELMA	12
6 TOIMINNAN SEKÄ PALVELUIDEN LAADUNARVIOINTI JA SEURANTA	13
LIITE 1	14

Johdanto

Asukkaiden hyvinvoinnin edistämisen on oltava päämääränä kunnan kaikessa toiminnassa. Kuntalain¹ mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kaupunginvaltuusto päätti 9.11.2020 § 91 Lahden uuden osallisuus- ja lähidemokratiamallin. Lähidemokraattiseksi toimintamalliksi päätettiin kumppanuuspöydät, toimikunnat. Kumppanuuspöytiä perustettiin sivistyksen palvelualuejakoa mukaillen neljälle suuralueelle, pohjoiselle, eteläiselle, itäiselle sekä keskusta-alueelle.

Kumppanuuspöytien toiminnan tarkoituksena on kehittää tiiviissä yhteistyössä alueella toimivien yhteisöjen, toimijoiden, kuntalaisten, päättäjien ja kaupunkiorganisaation kanssa asukkaiden hyvinvointia ja alueiden elinvoimaa sekä edistää paikallista toimintaa, yhteistyötä, osallisuutta ja vuorovaikutusta. Kaupunki pyrkii lisäämään asukkaiden osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia sekä mahdollistamaan vaikutuskanavien ja lähidemokratian kehittämistä. Tavoitteena on myös vahvistaa hallintotapaa, jossa asukkaiden kannanotot ja palautteet otetaan päätöksissä ja linjauksissa huomioon.

Tämä toimintasuunnitelma tukee kumppanuuspöytien tehtävien toteuttamista. Toimintasuunnitelmassa ohjeistetaan toiminnan järjestämisen kannalta oleellisia periaatteita ja linjauksia.

Toimintasuunnitelma on voimassa 26.1.2023 alkaen ja sen saatua lainvoiman. Kumppanuuspöytien talousarvion vuodelle 2023 vahvistaa hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta osana osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikön talousarviota. Toimintasuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa. Toiminnan kehittäminen vaatii tarkistuksia ja muutoksia toiminnan sisällöllisten, määrällisten ja laadullisten tekijöiden osalta. Näin varmistetaan toiminnan laatu, jatkuva kehittäminen ja arviointi.

1 Kumppanuuspöytien toiminnan lähtökohdat

Kunta päättää johtosäännössään, minkä hallintokunnan alaisuuteen toiminta sijoitetaan kuntalain² säännösten mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi³ muutetun Lahden kaupungin hallintosäännön sekä päätti⁴ neljän alueellisen toimikunnan, kumppanuuspöydän perustamisesta vuonna 2021, jäsenmäärän, tehtävät sekä muut reunaehdot. Kaupunginhallitus⁵ päätti kumppanuuspöytien aluerajoista sekä avoimella haulla haetuista asukas-, yhdistys-, yritys-, oppilaitos- ja yhteisöedustajista (10–15 jäsentä ja varajäsentä) jokaiseen toimikuntaan kahden vuoden toimikaudeksi (31.5.2023 asti). Kumppanuuspöytien koordinoinnista ja tehtävien edistämisestä vastaa sivistyksen palvelualueen, osallisuuden ja tiedon vastuualueen, osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikkö.

¹ Kuntalaki 5 luku § 22

² Kuntalaki 50 § 1 mom. (1068/2008) ja 2 mom.

³ kaupunginvaltuusto 16.8.2021 § 76

⁴ Kaupunginvaltuusto 9.11.2020 § 91

⁵ KH 8.2.2021 § 61

Kaupunginvaltuusto⁶ päätti seuraavista reunaehdoista toiminnan perustamiseksi:

- kumppanuuspöydät rakennetaan esityksen mukaisesti kutsumalla kumppaneita alueella toimivista yhdistyksistä, järjestöistä, oppilaitoksista, yrityksistä, seurakunnista ja asukkaista,
- asukkaille ja toimijoille avataan mahdollisuus esittää halukkuutensa kumppanuuspöydän jäseneksi avoimella haulla
- kumppanuuspöydät ja niiden jäsenistöt asetetaan kaupunginhallituksessa kahdeksi vuodeksi kerrallaan,
- kumppanuuspöytien jäsenistöt valitsevat keskuudestaan puheenjohtajat toimikaudeksi,
- kumppanuuspöytien poliittinen edustus perustuu vapaaehtoisuuteen siten, että luottamushenkilöt voivat ilmoittaa halukkuutensa jäsenyyteen asuinalueensa toimikuntaan,
- kumppanuuspöytiin voidaan valita vähintään 10 ja enintään 15 jäsentä ja varajäsentä,
- kumppanuuspöytiin tulee varata kaksi määräpaikkaa kaupungin luottamushenkilöille sekä kokoonpanossa on huomioitava mahdollisimman hyvin tasapuolisuus ja edustavuus,
- kaupunginhallitus päättää jäsenistöt, tarkemmat tehtävät ja määrittää kumppanuuspöytien toimivallan asettaessaan toimikunnat.

Kumppanuuspöytiä perustettiin⁷ sivistyksen palvelualuejaon mukaisesti kolmelle suuralueelle, pohjoiselle, eteläiselle ja itäiselle sekä lisäksi keskusta-alueelle.

Kaupunginhallitus⁸ päätti, että tammikuussa 2023 käynnistetään jäsenhaku kumppanuuspöytiin toimikaudelle 1.6.2023–31.5.2025. Jäsenet haetaan avoimella haulla. Jäsenistöihin valitaan 15 jäsentä ja 15 varajäsentä alueiden asukkaista, yhdistys-, järjestö-, yritys-, oppilaitos- ja seurakuntaedustajista sekä kaksi varahenkilöä. Jäsenpaikat ovat henkilökohtaisia. Myös alueen luottamushenkilöillä on mahdollisuus hakeutua kumppanuuspöytiin ja heille varataan kaksi paikkaa jäsenistössä. Myös henkilöstöresursseja vahvistetaan palveluyksikössä.

Kaupunginvaltuusto⁹ päätti vuoden 2023 talousarviossa Lahden kaupungin osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikön määrärahan vuodelle 2023. Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta vahvisti käyttösuunnitelman tammikuun kokouksessaan. Talousarviossa kumppanuuspöydille kohdennettu määräraha käytetään henkilöstö- ja yhteistoimintakuluihin sekä toimintarahaan.

1.1 Arvopohja ja toimintaa ohjaavat linjaukset

Lahden kaupungin strategia¹⁰, kaupunginhallituksen, hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan, osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikön sekä osallisuus- ja lähidemokratiamallin linjaukset määrittävät lakien lisäksi reunaehdot kumppanuuspöytien toiminnalle ja tavoitteille. Alueellisen toiminnan lisäksi kumppanuuspöydät pyrkivät

⁶ Kaupunginvaltuusto 9.11.2020 § 91

⁷ KH 8.2.2021 § 61

⁸ KH 28.9.2022 §342

⁹ Kaupunginvaltuusto 28.11.2022 § 127

¹⁰ Kaupunginvaltuusto 14.3.2022 § 35

toimimaan kaupungin strategisten tavoitteiden mukaisesti sekä tukevat osaltaan kaupungin toimintaa suuralueillaan. Kumppanuuspöytien toiminnassa hyödynnetään Nastolan aluejohtokunnasta saatuja hyviä oppeja ja toimintamalleja sekä muiden kuntien kumppanuuspöytien hyviä käytänteitä.

Kumppanuuspöytien toimintaa ohjaavat myös arvot, joita ovat avoimuus, yhdenvertaisuus, asukaslähtöisyys, yhteisöllisyys, kestävä kehitys ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen.

Toiminnalla halutaan edistää asukkaiden ja toimijoiden aktiivisuutta, yhteisöllisyyttä, osallisuutta, hyvinvointia, paikallisidentiteettiä sekä asuinympäristön viihtyisyyttä, elinvoimaisuutta ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä alueilla.

Kumppanuuspöydät pyrkivät toimimaan lähellä asukasta. Yhteistyö kaupungin palvelu- ja vastuualueiden, päättäjien, toisen ja kolmannen sektorin, alueellisten verkostojen ja yritysten kanssa on avainasemassa tehtävien toteuttamisessa. Talouden määrärahat luovat raamit sekä toiminnan mahdollisuudet pitkäjänteiselle kehittämiselle. Toimintaa suunnitellaan laajempi kokonaisuus ja pitkän tähtäimen tavoitteet huomioiden.

Kumppanuuspöydät vahvistavat osaltaan alueita vireinä ja osallistuvina kaupunginosina sekä maaseutualueiden yhteisöllisyyden lisäarvoa tuovina aktiivisina alueina. Erityisesti lasten, nuorten ja perheiden sekä ikäihmisten palvelut ja tapahtumat huomioidaan vuosittain. Alueiden vireyttä, elinvoimaisuutta sekä paikallistoimintaa lisäävät toimenpiteet huomioidaan myös suunnittelussa.

1.2 Kulttuuri- ja paikallisidentiteetti

Kulttuuri-identiteetti on aina sidoksissa aikaan ja persoonaan, joka pohtii suhdettaan menneeseen nykyhetkessä. Kulttuurisen identiteetin rajat eivät ole pysyviä, vaan toimintaympäristön muutokset synnyttävät uudenlaisia identiteettejä. Professori ja kirjailija James A. Banks on identifioinut kuusi kulttuuria muovaavaa pääelementtiä, joista yksi on kulttuurinen tietoisuus. Tällä tarkoitetaan tietoisuutta omasta ryhmästä ja sen erottuvuudesta muista ryhmistä samassa yhteiskunnassa.

Kulttuuritutkija Stuart Hall on kirjassaan Identiteetti (1999) sanonut kulttuuri-identiteetin olevan jatkuvan muutoksen alla. Se juontaa menneisyydestämme, mutta suuntaa tulevaisuuteen. Se koostuu jaetuista kokemuksista, yhteisestä menneisyydestä. Kulttuuria voidaan kuvailla myös välineeksi, jonka avulla arvoja voidaan ilmentää sekä ihmisten välinen kommunikointi ja yhteisymmärrys tehdään mahdolliseksi. Kulttuuri koostuu niin sanotusti monista osatekijöistä. Kulttuuri on ihmisryhmien keino ymmärtää todellisuutta. Kulttuurissa ihmiset samaistuvat toisiinsa¹¹.

Paikallisidentiteetti rakentuu alueen asukkailla erilaisista asioista. Lahteen on muutettu eri aikoina niin Karjalasta, Savosta kuin muualtakin Suomesta. Lahtea muovaa tänä päivänä myös Nastolan alueen paikallishistoria, perinteet ja kulttuuri. Lahtelaisuus nähdään arvona ja tietoisuutena omasta yhteisöstä.

¹¹ Kulttuuri-identiteetti ja kasvatus, Suomen kulttuuriperintökasvatuksen julkaisuja 8, Suomen kulttuuriperintökasvatusseura 2014

2 Kumppanuuspöytien tavoitteet ja tehtävät

Kunnan tehtävä on kuntalain 1 §:n mukaan edistää kunnan asukkaiden hyvinvointia. Asukkaiden hyvinvoinnin edistämisen on oltava päämääränä kunnan kaikessa toiminnassa. Kuntalain 5 luku 22 § mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kunnanvaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista esimerkiksi järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun.

Toiminnalla tavoitellaan:

- läpinäkyvyyden, sosiaalisen liikkuvuuden ja kansalaistietoisuuden lisäämistä
- asukkaiden tarpeiden tehokasta ja paikallista huomioimista päätöksenteossa (ensikäden tieto parhaista käytännöistä ja haasteista)
- luottamuksen lisääntymistä ja epähierarkisempaa kohtaamista
- eri toimijoiden yhteistyön, ymmärryksen ja dialogin vahvistumista

Lahden kaupunkistrategian sekä Lahti-Nastola yhdistymissopimuksessa asetettujen tavoitteiden mukaisesti kaupunki pyrkii lisäämään asukkaiden osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia sekä mahdollistamaan vaikutuskanavien ja lähidemokratian kehittämistä. Tavoitteena on myös vahvistaa hallintotapaa, jossa asukkaiden kannanotot ja palautteet otetaan päätöksissä ja linjauksissa huomioon.

Lahden kaupunginvaltuusto¹² määrittä kumppanuuspöydille asetetut tehtävät seuraavasti:

- 1) antaa lausuntonsa tai kannanottonsa eri hallintokuntien tekemistä toimialueita koskevista merkittävistä suunnitelmista,
- 2) käydä vuoropuhelua ja osallistua esimerkiksi toimialueiden palveluiden kehittämiseen, ideointiin, määrärahojen kohdentamiseen,
- 3) säästökohteiden valintaan ja päätöksentekoon kaupungin taloutta koskien yhdessä eri hallintokuntien sekä kaupungin yksiköiden kanssa,
- 4) järjestää ja mahdollistaa paikallisia asukastilaisuuksia, kansalaisten kuulemistilaisuuksia ja foorumeita toimialueellaan yhdessä kaupunkiorganisaation kanssa,
- 5) tehdä esityksiä kaupunginhallitukselle ja lautakunnille toimialueensa palvelujen toimivuuden, saatavuuden ja laadun kehittämiseksi,
- 6) edistää toimialueiden yhteisöllisyyttä, viihtyisyyttä, alueellista kehittämistä ja kulttuuria.

Kumppanuuspöytien (toimikuntien) toiminnan tarkoituksena on kehittää tiiviissä yhteistyössä alueella toimivien yhteisöjen, toimijoiden, kuntalaisten, päättäjien ja kaupunkiorganisaation kanssa asukkaiden hyvinvointia ja alueiden elinvoimaa sekä edistää paikallista toimintaa, yhteistyötä, osallisuutta ja vuorovaikutusta. Kaupunki vahvistaa kumppanuutta eri toimijoiden ja asukkaiden kanssa alueellisessa kehittämisessä. Toimikunta ei ole päätösvaltainen, mutta sillä on toimintarahaa paikallis- ja asukastoiminnan tukemiseen. Kumppanuuspöydät perustuvat vastavuoroiseen ja luottamukseen perustuvaan vuorovaikutussuhteeseen sekä tiiviiseen yhteistyöhön. Pöydät tukevat perinteistä päätöksentekoa ja toiminta on epäpoliittista.

¹² Kaupunginvaltuusto 9.11.2020 § 91

Kumppanuuspöytien tavoitteena on vahvistaa lähidemokratiaa (kts. Liite1) ja asukasosallisuutta Lahden kaupungissa. Lahden kaupungin ja alueen toimijoiden kesken pyritään kehittämään yhteistyötä sekä mahdollistamaan monipuolista toimintaa sekä palveluita alueella.

Kumppanuuspöydät pyrkivät toimimaan aktiivisesti yhteisöllisyyttä ja asukkaiden hyvinvointia vahvistaen. Tavoitteena on myös Lahden kaupungin työllisyyden sekä elinkeinoelämälle myönteisten toimintaedellytysten edistäminen erilaisin toimenpitein ja kannanotoin. Kumppanuuspöytien vahvuuksia pyritään hyödyntämään käytännön toiminnassa. Kaupungin maaseutu- ja kyläalueet tuovat lisäarvoa ja mahdollisuuksia niin elinkeinoelämän kuin asukkaiden näkökulmastakin.

Kumppanuuspöytien ensimmäiset toimintavuodet ovat toimintamallien ja yhteistyön rakentamista. Toimintakulttuurien yhteensovittaminen huomioidaan suunnittelussa. Aluejohtokunnan toiminnasta saatuja hyviä tuloksia ja käytänteitä hyödynnetään kumppanuuspöytien toiminnassa. Toimintaa ja osallisuutta tullaan arvioimaan. Tietoa hyödynnetään osallisuustyön ja lähidemokratian kehittämisessä.

2.1 Kumppanuuspöytien visio

Hyvinvointia, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja yhteistyötä edistävä asukkaiden lähivaikuttamisen toimintamalli Lahdessa.

2.2 Vuoden 2023 päätavoitteet

1. Vakiinnutetaan asukasosallisuuden ja lähidemokratian toimintamalli, alueelliset kumppanuuspöydät, sekä edistetään oman alueen asukasosallisuutta
2. Vahvistetaan toiminnan vaikuttavuutta kaupungissa ja määritellään mittarit vaikuttavuuden arviointiin
3. Lisätään vuoropuhelua, verkostoitumista ja viestintää sekä vahvistetaan yhteistyötä alueellisesti, kaupungin eri yksiköiden, toimialojen ja sidosryhmien kanssa

2.3 Toiminnan painopisteet

- Pohjoisen kumppanuuspöydän toiminnan painopisteet
 - edistetään vuoropuhelua alueellisesti mm. Kerro Pois! -tilaisuuksilla ja -tapaamisissa sekä kehitetään tiedonsaannin hyödyntämisprosessia päätöksenteon ja suunnittelun tueksi
 - edistetään kaupungin tasapuolista kehittämistä sekä vahvistetaan pohjoisen alueen näkökulman esille tuomista
 - vahvistetaan yhteistyötä alueella toimivien yhdistysten, korkeakoulujen, kaupungin palvelualueiden sekä muiden sidosryhmien kanssa
 - tuetaan ja edistetään paikallistoimintaa ja tapahtumia sekä valitaan selkeät teemat vuodelle, joihin kohdennetaan resursseja

- lisätään alueen yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja identiteettiä sekä Pohjoisen alueen näkyvyyttä tapahtumilla; kutsutaan kolmannen sektorin toimijat järjestämään tapahtumia
- viestitään eri kohderyhmille monikanavaisesti ja saavutettavasti
- Itäisen kumppanuuspöydän toiminnan painopisteet
 - edistetään vuoropuhelua alueellisesti mm. Kerro Pois! -tilaisuuksilla ja -tapaamisissa sekä kehitetään tiedonsaannin hyödyntämisprosessia päätöksenteon ja suunnittelun tueksi
 - edistetään kaupungin tasapuolista kehittämistä sekä vahvistetaan itäisen alueen näkökulman esille tuomista
 - jatketaan kumppanuuspöydän toiminnan ja roolin tunnetuksi tuomista sekä viestintää saavutettavasti
 - edistetään asukasaktiivisuutta, osallisuutta sekä yhteistyötä
 - lisätään yhteisöllisyyttä tapahtumilla ja tempauksilla sekä tuetaan paikallistoimijoita alueen vireyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi
- Eteläisen kumppanuuspöydän toiminnan painopisteet
 - edistetään vuoropuhelua alueellisesti mm. Kerro Pois! -tilaisuuksilla ja -tapaamisissa sekä kehitetään tiedonsaannin hyödyntämisprosessia päätöksenteon ja suunnittelun tueksi
 - jatketaan kaupungin eri palvelualueiden ja aluekoordinaattoreiden kanssa aloitettua yhteistyötä
 - järjestetään alueellisia tapahtumia erityisesti niillä alueilla, joilla ei vielä olla käyty; kutsutaan kolmannen sektorin toimijat mukaan järjestämään tapahtumia
 - edistetään asukasaktiivisuutta ja vuoropuhelua asukkaiden kanssa
- Keskustan kumppanuuspöydän toiminnan painopisteet
 - edistetään vuoropuhelua alueellisesti mm. Kerro Pois! -tilaisuuksilla ja -tapaamisissa sekä kehitetään tiedonsaannin hyödyntämisprosessia päätöksenteon ja suunnittelun tueksi
 - edistetään keskustan kehittämistä ja monimuotoisuutta ajatuksella: "Keskusta kuuluu kaikille"
 - viedään Kerro Pois -tilaisuuksista nousseita toiveita konkreettisesti eteenpäin
 - lisätään yhteistyötä yhdistysten kanssa – yhdessä tekeminen
 - edistetään toimia, jotka lisäävät keskustan turvallisuutta
 - lisätään vuorovaikutusta ja keskustelua päättäjien kanssa
 - kootaan erilaisten verkostojen moniäänisiä viestejä kaupungille "tiedoksi"

2.4 Lausuntojen ja kannanottojen antaminen

Kumppanuuspöydät antavat kannanottoja ja lausuntoja kaupungin suuralueita koskevista suunnitelmista, kaupunkistrategiasta ja merkittävistä päätöksistä. Kumppanuuspöydät voivat antaa myös lausuntonsa talousarviosta ja -suunnitelmasta sekä seurata niiden

toteutumista. Kumppanuuspöydät voivat tehdä myös esityksiä kaupunginhallitukselle ja lautakunnille toimialueidensa palvelujen toimivuuden, saatavuuden ja laadun kehittämiseksi.

Kumppanuuspöydät käyvät vuoropuhelua ja osallistuvat esimerkiksi toimialueiden palveluiden kehittämiseen, ideointiin, määrärahojen kohdentamiseen tai esim. säästökohteiden valintaan. Kumppanuuspöytiä voidaan osallistaa mm. vaikutusten ennakoarvioinnissa. Myös lautakunnat voivat tuoda asioita pöytien arviointiin ja kommentteille ennen päätöksentekoa.

Kumppanuuspöydät pyrkivät ottamaan huomioon toiminnan suunnittelussa ja kehittämistyössä sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien sekä asukkaiden näkökulmat ja palautteen.

2.5 Alueellinen yhteistyö

Kumppanuuspöydät toimivat yhteistyössä alueella toimivien yhteisöjen kanssa. Yhteistyötä tehdään aktiivisesti ja kannustaen eri sektoreiden toimijoita yhteistyöhön erilaisten tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämisessä, uusien toimintamallien kehittämisessä sekä yhteisöllisyyden edistämässä. Kumppanuuspöydät voivat tuottaa erilaisia tilaisuuksia myös itse yhdessä kaupungin kanssa sekä mahdollistaa taloudellisilla kannustumilla yhteisöjä tukemaan kansalaisaktiivisuutta sekä esimerkiksi erilaisia hyvinvointi- ja virkistyspalveluja alueella.

Alueiden asukkaita ja yhteisöjä osallistetaan yhteistyöhön, ideointiin, kehittämiseen ja toimintaan mm. eri toimenpiteillä, viestinnällä, sähköisillä osallistamis- ja palautejärjestelmillä, yhteistyö- ja kuulemistilaisuuksilla sekä kyselytutkimuksilla. Kumppanuuspöydät kannustavat alueen asukkaita ja toimijoita yhteyteen, yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen. Esimerkiksi säännölliset Kerro Pois! -kahvihetket asukkaiden, yrittäjien ja aluetoimijoiden kanssa mahdollistavat kuulemisen, osallistumisen ja asukasnäkökulman saamisen eri teemoista paikallisesti.

2.6 Lähidemokratian kehittäminen Lahden kaupungissa

Asukkaiden omaehtoisen aktiivisuuden tukemisella vahvistetaan kaupungin lähidemokratiaa (kts. Liite 1). Alueellinen toiminta vahvistaa identiteettiä ja antaa pohjaa yhteiselle näkemykselle oman asuinalueen kehittämisestä. Kuntalaiset ovat kiinnostuneista palvelujen lisäksi omaan lähiympäristöönsä liittyvistä kysymyksistä sekä monipuolisesta paikallistoiminnasta, yhteistyöstä ja kaupunkiaktivismista.

Yhdistykset ja alueelliset yhteisöt voivat vaikuttaa oman asiantuntemuksensa kautta muun muassa asuinalueiden kehittämiseen ja kaavoituskysymyksiin yhteistyössä kaupungin kanssa. Kolmannella sektorilla on usein aktiivista vuorovaikutusta alueen asukkaiden kanssa. Eri paikallistoimijoiden merkitys on suuri asioiden valmisteluvaiheessa, arvioinnissa ja toimintojen kehittämisessä.

Lähidemokratia voi onnistuessaan luoda uusia mahdollisuuksia ja vahvistaa asukasnäkökulman huomioimista päätöksenteolle, jolloin kaupungin eri asuinalueiden asukkaat ja yhteisöt voivat vaikuttaa laajemmin alueensa kehittämissuunnitelmiin ja

päätöksiin. Lahdessa lähidemokratiaa kehitetään ja arvioidaan osana osallisuus- ja lähidemokratiamallia sekä osallisuuden arviointia.

3 Toiminnan suunnittelu ja järjestäminen

3.1 Kumppanuuspöytien tehtävien toteuttaminen

Kumppanuuspöydät toteuttavat tehtävänsä kaupunginvaltuuston ja osallisuusmallin linjausten mukaisesti. Toimintaa suunnitellaan ja kehitetään aktiivisesti perehtyen alueiden monimuotoisuuteen, toimintamahdollisuuksiin ja perinteisiin asiantuntijoita kuulemalla, osallistamalla kumppanuuspöytien jäsenistöjä sekä alueen toimijoita ja asukkaita.

Toiminta- ja käyttösuunnitelma sekä muut ohjeistukset luovat kumppanuuspöytien toiminnalle reunaehdot. Toimintaa järjestetään resurssien, kaupungin päätöksenteon aikataulujen sekä mahdollisuuksien mukaisesti.

Ensimmäisinä toimintavuosina luodaan perusta ja toimintamallit kumppanuuspöydille sekä kehitetään toimintoja palvelemaan aluetta, asukkaita ja kaupunkia entistä paremmin. Laadunarviointi on vuosittaista jäsenistöjen osalta. Asukas- ja yhteisöpalautetta seurataan myös aktiivisesti.

3.2 Toiminnan hallinnointi ja koordinointi

Toimintaa koordinoi Lahden kaupungin sivistyksen palvelualueen, osallisuuden ja tiedon vastuualueen osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikkö. Toiminnasta kokonaisvastuu on kaupunginhallituksella. Kumppanuuspöydät kuuluvat kaupunkiorganisaatiossa hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan alaisuuteen.

Kumppanuuspöydät päättävät itse puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikaudeksi. Kumppanuuspöydissä vaikuttaa 15 jäsentä sekä 15 henkilökohtaista varajäsentä. Pöydät kokoontuvat säännöllisesti vuosittain sekä järjestävät lisäksi suunnittelu- ja yhteistyökokouksia koko jäsenistöilleen.

Kumppanuuspöytien työtä ja tehtävää vie eteenpäin alueelliset koordinaattorit sekä vastuukoordinaattori, jonka tehtäviin kuuluu mm. hallinnollinen valmistelu sekä operatiivinen suunnittelu ja koordinointi. Koordinaattorit toimivat pöytien sihteereinä. Koordinointityöhön kuuluu eri tehtävien, talouden ja toiminnan kokonaissuunnittelu ja järjestäminen, kokous- ja lausuntovalmistelu ja täytäntöönpano, tiedottaminen ja viestintä, kehittämisen ja yhteistyön koordinointi sekä laadun arviointi ja seuranta.

Henkilöstöä vahvistetaan tarvittaessa ostopalveluilla tapahtumien- ja tilaisuuksien järjestämiseen sekä kehittämiseen yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa.

3.3 Toiminnasta tiedottaminen ja viestintä

Kumppanuuspöydät tiedottavat toiminnastaan. Kokousmuistiot julkaistaan kaupungin verkkosivuilla.

Toiminnan tiedottamisen tarkoituksena on olla avointa ja aktiivista niin sosiaalisessa mediassa kuin eri viestintävälineiden kautta. Pöydille on luotu mm. yhteinen Facebook-sivu ja sosiaalisen median viestinnälle on tehty suunnitelma.

Pöytien jäseniä ja varajäseniä tiedotetaan niin sähköpostitse kuin Teams-alustan kautta. Lisäksi käytössä on WhatsApp -keskustelupalsta koko jäsenistön vuorovaikutuksen välineeksi.

Alueen asukkaita, eri sektorien toimijoita ja yrityksiä tiedotetaan sosiaalisen median, sähköpostien, kaupungin verkkosivujen, tiedotus- ja keskustelutilaisuuksien kautta sekä yhteistyökokouksissa. Kumppanuuspöytien edustajat ja/tai koordinaattorit osallistuvat yhteistyötapaamisiin, seminaareihin, tilaisuuksiin ja muihin kokouksiin mahdollisuuksien mukaisesti. Kumppanuuspöydät tiedottavat pääsääntöisesti Nastola- ja UusiLahti-lehdissä.

Lahden kaupunki voi tiedottaa kumppanuuspöytien asioista viestintäpalveluiden kautta eri materiaaleissa, viestinnän välineiden kautta sekä kaupungin nettisivuilla. Asukkaat voivat myös antaa palautetta toiminnasta mm. Lahden kaupungin e-Palautejärjestelmään.

Kumppanuuspöydille on luotu omat värit ja ilme tunnistettavuuden lisäämiseksi.

3.4 Tapahtumien ja tilaisuuksien järjestäminen sekä niiden mahdollistaminen

Kumppanuuspöydät järjestävät ja mahdollistavat paikallisia tapahtumia, kansalaisten kuulemistilaisuuksia ja foorumeita toimialueellaan resurssien puitteissa. Kumppanuuspöydät määrittävät vuosittain tapahtumien vuosikellot.

Kumppanuuspöydät pyrkivät kannustamaan eri toimijoita yhteistyöhön muun muassa paikallisten perinne-, kulttuuri-, liikunta-, lasten-, nuorten- ja perhetapahtumien sekä tilaisuuksien järjestämiseen. Kumppanuuspöydät voivat myös toimia yhteistyökumppanina

tapahtumia ja tilaisuuksia järjestettäessä tai tukea alueilla toimivien yhteisöjen, yhdistysten ja ryhmien toimintaa toimintarahojensa puitteissa.

Kumppanuuspöydät järjestävät asukas-, yhteistyö- ja tiedotustilaisuuksia tarvittaessa alueen asukkaille, yhdistyksille, yhteisöille ja yrityksille. Alueiden kesäasukkaita huomioidaan ja tiedotetaan mahdollisuuksien mukaisesti.

4 Yhteistyö

4.1 Yhteistyö palvelu- ja vastuualueiden sekä toimielinten kanssa

Kumppanuuspöydät tekevät kiinteää yhteistyötä kaupungin palvelu- ja vastuualueiden kanssa. Yhteistyöllä on tärkeä merkitys Lahden kaupungin kehittämisessä, ”yhden kaupungin mallissa”, elinvoimaisuuden lisäämisessä, toimintalinjausten luonnissa sekä kaupunkistrategian tavoitteiden saavuttamisessa. Kumppanuuspöytien toiminta ja linjaukset nojaavat Lahden kaupungin palvelu- ja vastuualueiden linjauksiin tasapuolisen kohtelun ja yhdenvertaisuuden huomioimiseksi koko Lahden kaupungissa. Kumppanuuspöytien koordinaattorit osallistuvat yhteistyöhön kaupunkiorganisaation kanssa sekä aktivoivat osaltaan avointa vuorovaikutusta ja tiedottamista eri palvelu- ja vastuualueiden välillä.

Kumppanuuspöydät kutsuvat säännöllisesti palvelu- ja vastuualueiden asiantuntijoita kokouksiinsa, seminaareihin ja työpajoihin. Aktiivisella kansalaistoiminnalla mahdollistetaan lähidemokratia päätöksenteossa sekä osallisuus jo suunnitteluvaiheessa.

4.2 Yhteistyö toisen ja kolmannen sektorin kanssa

Kumppanuuspöydät järjestävät keskustelu- ja yhteistyöfoorumeita toimintavuoden aikana sekä luovat kumppanuutta eri alueen toimijoiden kanssa. Pöydät kannustavat alueen eri sektoreita yhteistoimintaan niin suuralueilla kuin koko Lahden kaupungissa. Tavoitteena on lisätä yhteisöjen ja yhdistysten toimintaedellytyksiä sekä lisätä resursseja ja työvälineitä toiminnan tueksi.

Julkisen sektorin toimijoiden, kuten hyvinvointialueen ja oppilaitosten kanssa pyritään rakentamaan ja vahvistamaan kumppanuutta alueiden ja asukkaiden hyvinvoinnin tukemiseksi sekä kehittämään yhteistoimintaa.

4.3 Yritysyhteistyö

Yhteistyö edellyttää avointa ja luottamuksellista vuorovaikutusta. Yhteistyölle tulisi paikallisesti luoda selkeät yhteistyömallit ja -rakenteet. Kumppanuuspöydät kutsuvat alueilla toimivia yrityksiä yhteistyötilaisuuksiin tarvittaessa. Yritysyhteistyötä vahvistetaan ensimmäisten toimintavuosien aikana sekä luodaan yhteistyötä niin Lahden seudun kehityksen kuin Lahden kaupungin elinkeinotoimijoiden kanssa.

Kumppanuuspöydät voivat järjestää yhteistyössä yritysten, yhteisöjen ja yhdistysten kanssa tapahtumia, tilaisuuksia ja toimintaa suuralueilla.

Yhteistoimintaa järjestetään myös alueellisen verkoston kanssa. Tavoitteena on tiivistää yhteistyötä Lahden kaupungissa sekä luoda hyvät rakenteet toimivalle yhteistyölle alueen elinvoimaisuuden vahvistamiseksi sekä kaupunkistrategian toteuttamiseksi.

4.4 Muut yhteistyötahot

Osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikkö sekä kumppanuuspöydät luovat osaltaan yhteistyön toimintaedellytyksiä eri Lahden alueen toimijoiden välillä.

Alueilla toimivien kehityshankkeiden kanssa pyritään verkostoitumaan ja tekemään yhteistyötä asukkaiden, yhteisöjen ja palveluiden tukemiseksi.

Alueen matkailupalveluita tuetaan tapahtumiin ja yhteistyötilaisuuksiin osallistumalla resurssien mukaan. Kumppanuuspöydät pyrkivät edistämään matkailua ja tekemään yhteistyötä VisitLahden, Lahti-Pisteen sekä alueiden yritysten ja yhdistysten kanssa.

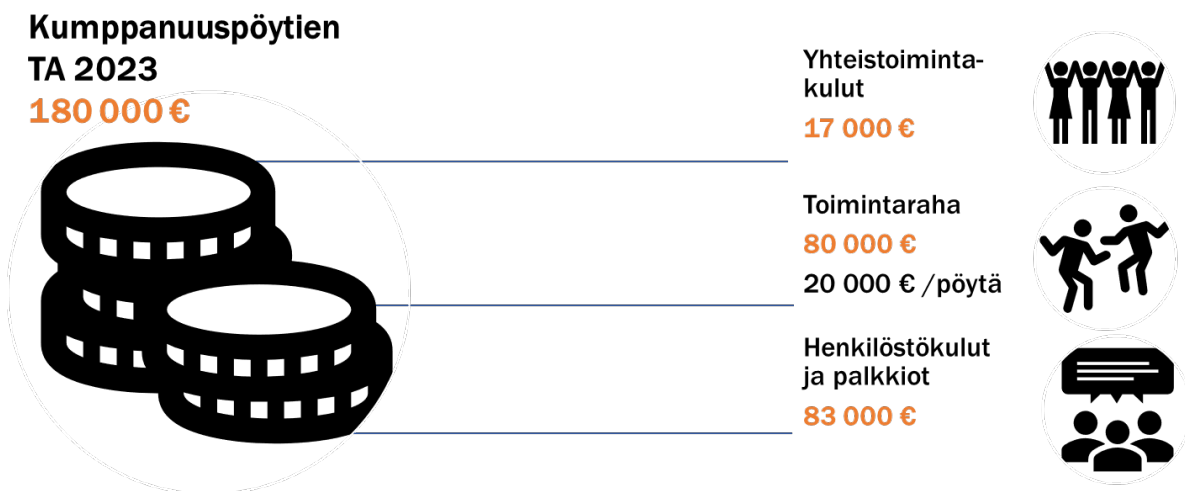
Kumppanuuspöydät pyrkivät myös verkostoyhteistyöhön alueilla toimivien kansainvälisten ja kulttuurivähemmistöryhmien kanssa.

5 Määräraha ja talouden käyttösuunnitelma

Lahden kaupunginvaltuusto vahvistaa vuosittain Lahden kaupungin talousarvion. Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta vahvistaa osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikön talouden käyttösuunnitelman, joka sisältää kumppanuuspöytien toimintakulut.

Käyttösuunnitelmassa kumppanuuspöydille kohdennettu määräraha käytetään henkilöstö- ja toimintakulujen lisäksi toimintarahaan, jotka kohdistuvat asukkaita ja toimijoita aktivoivaan toimintaan sekä paikallistoiminnan tukemiseen.

Kumppanuuspöytien talousarvioon varattu määräraha **vuonna 2023 on 180 000 €**

6 Toiminnan sekä palveluiden laadunarviointi ja seuranta

Toiminnan sisällön tulee tukea toiminnalle asetettujen tehtävien ja toimintasuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamista. Kumppanuuspöydät vastaavat toteutuksen suunnittelusta.

Kumppanuuspöytien tehtäviin kuuluu arvioida toimintaansa. Pöydät pyrkivät osaltaan itse arvioimaan toimintaansa itsearviointimenetelmin. Ne voivat myös seurata ja arvioida kunnan palveluiden laatutason ja asukastyytyvyyden toteutumista alueellaan. Kumppanuuspöydät osallistuvat tarvittaessa ulkopuoliseen arviointiin. Arviointien keskeiset tulokset julkistetaan. Muita kyselytutkimuksia voidaan toteuttaa eri kohderyhmille tarvittaessa.

Sähköisen e-Palautteen kautta kaupunkilaiset voivat antaa palautetta kumppanuuspöydille sekä Lahden kaupungin palvelualueille palveluista, suunnitelmista, kehittämisestä, kaavoituksesta jne. Lahden kaupunki kehittää aktiivisesti sähköisiä digipalveluitaan lahtelaisten ja Lahden kaupungin yhteiseksi osallistumisen ja kehittämisen välineiksi.

Kumppanuuspöytien toimintaa tilastoidaan ja raportoidaan tarpeen mukaisesti. Sen avulla voidaan seurata mm. toiminnan painopisteitä, toiminta-aktiivisuutta, yhteistyötä ja toiminnan kehittymistä.

Kumppanuuspöytien toimintaa kehitetään kaupunkistrategian lisäksi huomioimalla Lahden Suunta –työ, osallisuusmalli, Lahden kaupunkiseudun kilpailukykystrategia, maakunnallinen matkailustrategia sekä hyvinvointisuunnitelmat ja kestävän kehityksen toimintamallit.

LIITE 1

Lähidemokratia käsitteenä

Lähidemokratia voidaan mieltää julkiseen päätöksentekoon kuuluvaksi hallintotoimeksi tai kokonaan julkisen päätöksentekokoneiston ulkopuoliseksi asiaksi¹³ (Martikainen, Yrjönen 1985: 10–11). Lähidemokratiatoimikunnan mietinnön¹⁴ (1982: 1) mukaan kunnallishallinnossa ja yleisesti lähidemokratiassa on kysymys kunnan ja sen poliittisen ja hallinnollisen järjestelmän sekä kuntalaisten välisestä suhteesta. Lähidemokratia rinnastetaan usein osallistumisen käsitteeseen¹⁵ (Linna 1993: 60). Asukkaille ominaiset osallistumistavat hallintoon ovat soveltuneet lähidemokratian toimintamuodoiksi, jolloin lähidemokratia ja osallistuminen on mahdollista ymmärtää synonyymeinä.

Lähidemokratia voidaan määrittää seuraavasti (Linna 1993:61):

”Lähidemokratia on suoran tai edustuksellisen demokratian periaatteita noudattavaa asukkaiden osallistumista lähiympäristönsä ja paikallisyhteisönsä asioiden päättämiseen, ohjaamiseen ja toteuttamiseen. Suora tai edustuksellinen lähidemokratia edellyttää yleisillä, kattavilla asukaskokouksilla tai yleisillä vaaleilla valittuja itsenäisen päätösvallan omaavia institutionaalisia lähidemokratiaelimiä.”

Lähidemokratian toteuttaminen ja osallisuuden edistäminen alueella

Kuntien toiminta perustuu edustukselliseen demokratiaan. Kunnallishallinto antaa asukkaille keinon itsehallinnon ja kunnallisen demokratian toteuttamiseen. Kaupunginvaltuustoilla on vastuu osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumisesta. Valtuustolla on kunnan toimintakulttuurin avoimuuden kannalta keskeinen rooli, sillä se päättää pitkälti suoran demokratian laajuuden ja toimintamuodot kunnassa¹⁶. (Harjula, Prättälä 2004: 251–252.)

Osallisuuden ja osallistumisen käsitteet ovat monimuotoisia. Kunnallishallinnossa osallisuus kytkeytyy etenkin paikallisen demokratian kehittämiseen ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseen. Aktiivisempaa kansalaista, uudenlaisia vaikuttamismahdollisuuksia ja kansalaiskontrollin vahvistamista tarvitaan hallinnon toiminnan ohjaamiseksi. Osallisuus voi liittyä edustuksellisen demokratian kehittämiseen, mutta kansalaiset ovat osallisia myös yksilöinä, järjestöjen ja yhdistysten jäseninä tai palvelujen käyttäjinä. Osallisuus voi olla myös yleistä ja kaikille kuuluvaa tai toteutua henkilön oman elämän hallintana¹⁷. (Ryynänen, Salovaara 2002: 7–8, 94.)

Osallistuminen sisältää puolestaan ajatuksen aktiivisesti osallistuvasta kansalaisesta, jolla on halua, taitoa ja mahdollisuuksia toimia aloitteentekijänä tärkeäksi kokemissaan yhteiskunnallisissa asioissa. Aktiivisimmillaan osallistumisella pyritään vaikuttamaan ja ottamaan kantaa asioiden suunnitteluun ja valmisteluun, mutta se voi olla myös läsnäoloa,

¹³ Martikainen, Tuomo & Risto Yrjönen (1985). Lähidemokratian mahdollisuudet. Suomen Kunnallislehti 7/85

¹⁴ Lähidemokratiatoimikunnan mietintö (1982). Komiteamietintö 1982:22

¹⁵ Linna, Tapio S. (1993). Kestävähelytys ja lähidemokratia Suomessa. Helsingin yliopiston maantieteen laitoksen julkaisuja B 39.

¹⁶ Harjula Heikki, Prättälä Kari (2004). Kuntalaki. Tausta ja tulkinnat, 5. uudistettu painos. Talentum, Helsinki.

¹⁷ Ryynänen, Aimo, Salovaara Christa (2002). Kokeilusta käytännöksi. Osallisuushankkeen selonteon taustaraportti. Sisäasiainministeriö, Helsinki

paikalla oloa tilaisuuksissa tai tiedon vastaanottamista. Aito kansalaisesta lähtevä osallistuminen toimii, kun on mahdollisuus osallistua silloin, kun koee asian tärkeäksi ja käytössä on kaikille sopivia osallistumisväyliä. (Ryynänen, Salovaara 2002: 8, 94.)

Kunnan asukkailta vaaditaan suorassa osallistumisessa tietoisuutta kuntansa asioista ja suunnitelmista. Ilman oikea-aikaista, oikeaa ja riittävää tietoa valmisteltavista asioista ja päätöksenteosta eivät kuntalaiset pysty osallistumaan ja vaikuttamaan kunnan toimintaan tuloksekkaasti. Virkamiesten ja valtuutettujen luottamukselliset suhteet kaupunkilaisiin ovat tärkeitä kuntalaisten osallistumisen ja osallistumishalukkuuden kannalta.

Luottamuksellisuuden muodostuminen edellyttää hallinnon ja asukkaiden välistä tiivistä vuorovaikutusta¹⁸. (Valtioneuvoston selonteko 2002: 19–20; Harjula, Prättälä 2004: 252–253; Oinas 2009: 75–76.)

¹⁸ Valtioneuvoston selonteko (2002). Valtioneuvoston selonteko Eduskunnalle kansalaisten suoran osallistumisen kehittymisestä. Oinas, Pirjo (2009). Kuntarakenne muuttuu – toteutuuko sivukylien osallisuus. Maaseudun Uusi Aika 1/2009.